

Politikai, társadalmi, közgazdászati, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÖTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban: A kiadóhivatalban; Budapest: Lang Lipót és Schwarz; Haasenstein és Vogler (Janus), Dukas és Mezei, Goldberger A. Bécsben: Haasenstein és Vogler, (Ottó Maasz), Schalek Henrik Oppelik Alajos, Dukas M.; Frankfurtban: Daube G. L. és Társa; Berlinben: Rudolf Mosse; Bukarestben: Vatzina R. hirdetési irodájában

132. szám.

BRASSÓ, Szombat, november 14-én.

I-ső évfolyam 1885.

Kossuth levele.

Egy napon hangzott el a Habsburgok királyi sarjának, I. Ferencz József urunk és királyunknak — és hazánk szabadságharcza, hazánk történelme legkiválóbb alakjának, a legnagyobb élő politikusnak, Kossuth Lajosnak szózata a magyar hazáról.

Koronás királyunk a legélénkebb örömmel emeli ki a szellemi erőnek és ernyedetlen munkának e hazában kivívott sikereit; Kossuth Lajos pedig: „Az apadhatatlan honszeretet érdeklődésével kísérve nemzete életének mozzanatait, a remény sugarával derítgeti fel hontalansága bús magányát annak szemlélete, hogy minő buzgalommal s mily sikeresen tör előre a magyar társadalmi tevékenység a kulturális előhaladás ösvényén.”

Valóban lélekemelő jelenség egy időben olvasni a király s Kossuth szavait. Amaz az „imádott hazáról” ír, mely még tizenhét évvel ezelőtt mostohagyermek volt; amabban a szeretet honol, milyent még csak két évtizeddel ezelőtt feltételezni is merészség lett volna; — emeből annyi évtized múlva is, melyeket távol a hazától, önkéntes száműzetésben töltött, lángol a forró hazaszeretet, a mely soha kialudni nem fog. Kossuth Lajos levele a felvidéki magyar közművelődési egyesület felhívására tanulmány, mely drága ereklýje lesz a nemzetnek; tanulmány, melyből bátorságot merítünk a jövőre, irányt a működés folytatására.

A hontalan magyar elismeréssel viseltetik a magyar társadalom újabb működése iránt. Szükségesnek, sürgősnek tartja a cselekvést, mert veszélyeztetve látja az országot a nemzetiségi aspirációk miatt.

Fél azon pillanattól, mely szerinte csak idő kérdése lehet, melyben Oroszország kiterjeszti karmait Magyarország felé. Fél, hogy akkor hirtelen fog fellobbanni a láng, melynek neve pangermánizmus s panszlávizmus. E kettő szívesen fog egymásnak kezét nyújtani. — Ez ellen kell tehát törekednie a magyar társadalomnak, mert állam s társadalom egy fogalom.

Kossuth veszélyeket lát a nemzetiségi mozgalmakban s ebből kiindulólág fejtegeti a kulturmozgalmak fontosságát.

„Senki sem tisztelheti nála többet jobban a nemzetiségek legitim igényeit. — ugymond —

senki nála többet őszintébben nem kívánhatja, hogy hazánk minden nemzetisége szabadon is fejleszthesse, sikerrel is fejlessze nyelvét s kulturáját; de nagy zavar kering a nemzet és nemzetiség fogalma körül; veszélyes eszmék terjesztetnek a nemzetiségi érdekek jogosultságának határai felől, s a nemzetiségi aspirációk leplebe állambontó aspirációk is burkolóznak.

Magyarországon sok mindenféle nemzetet hallok emlegettetni, pedig csak többféle nemzetiség lehet és van, nemzet ellenben csak egy lehet és van, s ez az egy nemzet az egységes magyar nemzet, mert Magyarország nem oláh, szász, szerb, ruthén, tót stb. stb. ország, — hanem Magyarország.

De a magyar nemzet (nem nemzetiség, hanem nemzet!) testén rágódó betegséget meg kell a maga nevére nevezni. A betegség az: hogy a magyar nemzet nemzetiségi cím alatt állambomlasztó törekvésekkel áll szemben Brassótól, Nagyszebentől kezdve Turóc-Szentmártonig, meg a szélrősa más irányában is.”

Ime, a gyermek a maga valóságos nevére megnevezve! Mit mondanak erre a nemzetiségek? ... Dühöngeni fognak a tulzók, mert be kell ismerniök, hogy Kossuth nemcsak Magyarország közvéleménye előtt első tekintély, hanem az Európa előtt is.

Rágalommal fogják vádolni őt, ki igazán, pártatlanul, szívből szólott. A mérsékeltberek át fogják látni szavainak igaz voltát, át kell látniök. Nem nekik szól az, csak a tulzóknak. — De hagyjuk e sötét lapot.

Kossuth félig-meddig kibékülve látszik lenni a kiegyezés művével. Levelei sokkal nyugodtabbak, s a ki összehasonlítja azt a legmélyebb elkeseredéssel írott s a gyújtó tűz parázsával megrakott levelét, melyet a kiegyezés megtörténtekor Deák Ferencznek küldött, ezen legújabb levele gyönyörű fejtegetéseivel, látni fogja, hogy Kossuth Lajos nem az az elkeseredett ellensége már a kiegyezésnek, a minő kezdetben volt.

Lehetetlen ezt észre nem venni, ha nyugodtan, mély megfigyeléssel olvassa el ezen szavait: „Elismeréssel adózom a jelenlegi kultusminiszter által a magyar nemzet kulturális

érdekei iránt buzgóan tanusított érzéknek, széles látkörének, fáradhatatlan tevékenységének s a népnevelés, közoktatás és magyar nyelvismertet-terjesztés terén szerzett érdemeinek — és továbbá fejtegetései azon passzusával, mely szerint „a társadalmi tevékenység hatványozott elevevtségében az értelmi kultúra terén találja fel a megváltó vonást a magyar haza állapotában.”

Magyarország fejlődése, emelkedése erőben s hatalomban, szellemben és vagyonban kulturális haladásától függ. Kossuthnak a közoktatástügyi miniszter iránt kifejezett elismerése proklamálja ezt leginkább.

Magyar társadalom, vedd szivedre ezt!

Belföld.

Brassó megyei szabadelvűpárt alakult városunkban f. hó 12-én. A szervezkedésre bizottság küldetett ki. A párt Tisza Kálmán miniszterelnököt tíz éves jubileuma alkalmából küldöttségileg fogja üdvözölni. —

Kiegyezési tárgyalások. Gróf Széchenyi Pál kereskedelmi miniszter 10-én Bécsbe érkezett, hogy résztvegyen azon tárgyalásokban, a melyeket magyar részről Tisza Kálmán miniszterelnök és gróf Szápáry Gyula pénzügyminiszter, osztrák részről pedig gr. Taaffe miniszterelnök, Dunajewsky pénzügyminiszter és br. Pino kereskedelmi miniszter az ujon megkötendő vám- és kereskedelmi szerződésre, valamint az ezzel összefüggésben álló közözügyekre nézve folytatnak. Egyidejűleg Liphay miniszteri tanácsos, mint a magyar kereskedelmi miniszterium képviselője és Erb udvari tanácsos, mint az osztrák belügyminiszterium megbízottja közt tanácskozások folynak állat egészség-rendőri egyezménynek Ausztria és Magyarország közt leendő kötése tárgyában. Ezen tanácskozások, melyek a marhaszállításokat, ugy a két állam belsejében, mint határain át tökéletesen és pontosan szabályozni célozzák, előreláthatólag rövid idő alatt be lesznek fejezve.

A delegációk. A delegációk ülései nem fognak már hosszabb időt igénybe venni s általános az a vélemény, hogy egy hét leforgása alatt az ülésszak véget ér. Delegátusi körökben ugy vélekednek, hogy a nyilvános tárgyalások simán fognak lefolyni. A magyar delegáció köréből nevezetesen azt halljuk, hogy az ellenzék részéről gr. Apponyi Albert készül nagyobb s természetesen támadó beszédre, s valószínű, hogy Szilágyi Dezső is föl fog szólalni.

Szabadka város törvényhatósága Mamuzsics Lázár polgármester elnökle alatt tartott közgyűlésen egyhangulag elhatározta, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök jubilaris ünnepélyében küldöttségileg részt vesz

A „BRASSÓ” TÁRCZAJA.

Dalok.

I.

Erdőszéli rőzsa,
Be igéző szép vagy, drágám!
S rejtett árny öleiben
Itt szomorogsz anyáárván?

— Nem soká viritok,
Letör az ősz hideg szele
S hulló levelimet
Messze szórja, messze, messze!

II.

Megkondult az estharang a
Havason;
Kikönyökölt a tornácra
Galambom.
Oh, hajolnál csak keblemre:
Meghallnád; mint zokog benne
Érted a bú, fájdalom!

Elfojtja a szél a harang
Sőhaját;
Nem tudom én, mért szeretlek
Éven át ...
Hideg szirthez tapadt moha:
Ugy ragaszodom csalódva,
Hilegnek téve hűvös társam!

III.

Barassóban van egy ház,
Lőrért mérnek benne;
Nékem izlő, jobb ital
Nincs tán országszerte!

Három rajkó hegedül, —
Fáj a fülem bele ...
Húzd csak! Ettől elriad
Fájó mult keserve.

Két sötét szem, csillagpár
Ragyog velem szembe;
Rőzsaarczról hajnalpir
Dereng a szívemre. ...

Hahotázó bús dana,
Mámor, könnyel telve ...
Ilyen boldog még soha! ...
Meg kell halnom bele!!

Baráczy Sándor.

Emlékbeszéd

Csia István, brassói állami elemi népiskolai vezértanító fölött.
(Vége.)

Itt azonban csak rövid ideig működhetett, mivel 1859-ben a belvárosba, a gymnasiummal kapcsolatos ügynevezett „Főelemi iskolá”-hoz áthelyeztetett és ezen minőségében szolgált 18 évet, 1875-ig mialatt az 1865-ben megnősült. Az 1875-ig év őszén a brassói állami elemi népiskolák szervezése alkalmával, a bolonya-külvárosrészi iskolához nyerte, a magas miniszterrendelése folytán, vezértanítói kinevezését, s ezen

minőségében élt és működött még 9 évet, 1884. szeptember 13-ikáig.

Ő nemcsak az iskolában, hanem azonkívül is, ugy a társadalmi életben, mint családja körében lelkiismerettel, tapintatos kezekkel és jó lélekkel végezte kötelességeit. Az 1871/72 évek nyarán a N.-méltóságú miniszter ur által rendezett póttanfolyamokon, mint előadó tanító nyert megbízatást. Az 1873-ik év május havától kezdve, hol a brassó megyei tanító-testület szervezkedett, mint a megyei tanítótestület brassói fiókkörének elnökét látjuk őt szepelni. Már ugyanazon év október 9-én a megyei tanítótestület az elnöki tisztséggel jutalmazta meg, mely bizalmi tisztelet 5 évig, 1878 őszéig viselte. 1878-on innen, egész 1882-ig a tantestület titkári tisztelet viselte. Az utolsó pár év alatt testi gyengélkedései miatt a küzdterről kénytelenítve lett visszavonulni. A tanügy érdekében tett ezen szolgálatait mellett, még mindig elég időt tudott szentelni a családi és társadalmi életnek is. Nehány tevékeny polgártárrsal egyetértve ő a 80-as évek elején, nemcsak kiemelte a már-már haldokló polgári-kör olvasó együletét a sirjából, hanem, mint annak ujonnan választott igazgatója, azt virágzásnak indította. Sőt a mi több: a polgári-kör kebelében az ő közreműködésével is, a részvényestagok heti részvényekben való befétei alapján, a takaréks és önszegélyező szövetkezet, egy oly üdvös intézmény létesítettett, mely most alig 2 évvel alakulása után, több mint 20 ezer fr. betéttel 100,000 frt. évi forgalommal rendelkezik. Az is köztudomású, hogy a brassói iparosok érdekében a vidéki hírlapokban sokat működött.

A brassói ipariskola létesítése is nagyrészen a Csia munkája. Ugyanis a város több éremű iparo-

A keleti válság.

Nis, nov. 12 (Hivatalos.) A bolgárok részéről a határsértés tárgyában terjesztett hírek alaptalanok. A szerb kormány nem szorult arra, hogy ürügyet keressen a háború megkezdésére. Hisz Bulgáriának rég-től fogva tanusított eljárása mindenkor elég alapos okot szolgáltat arra, hogy a szerb kormány esetleg háborút üzenjen, mihielyt arra az időt érkezettnek fogja látni. Szerbia állampolitikát követ, míg Bulgária csak forradalmi politikát üz.

Sophia, nov. 12 A „Havas-ügynökség” jelenti: Minden jel arra mutat, hogy az ellenségeskedések kitörése Szerbia és Bulgária között küszöbön áll.

Tegnap ismét oly eset fordult elő, mely meglehetősen komoly jelleggel bír. Néhány száz szerb átlépte a bolgár határt, de azután ismét visszavonultak szerb területre. E esetpaták csak növelik a két táborban az a nélkül is nagy izgatottságot. Nagyon aggódnak hogy a béke még az érkezőlet befejezte előtt megháboríttatik.

Sophia, nov. 12. (A Havas-ügynökség távirata.) A szerb határon tegnap egy újabb incidens történt, melyre a két hadsereg közelsége adott okot. A szerb és bolgár őrszolgák vasárnap és hétfőn este egymásra tüzeltek, anélkül azonban, hogy árkít is megsebesítettek volna. Trn környékén tegnap két őrszolgát ütközött össze egymással. Mintegy háromszáz szerb ugyanis huszonöt bolgárt akart bekeríteni. A visszavonuló bolgárokat a szerbek bolgár területen 1—2 kilométernyi távolságra üldözték.

Berlin, nov. 12. A „Vossische Zeitung” pétervári jelentése szerint az a javaslat merült föl legutóbb, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország közösen szállják meg Bulgáriát.

A konferenzia tegnapi ülése esti fél hét óráig tartott s ezuttal az egyes hatalmak — kivált Anglia és Oroszország — közt fenforgó nézeteltérések élesebb alakban tűntek ki.

Sophia, nov. 12. A szerb hadsereg egy hadosztálya megszállotta Zeribród magaslatait. A szerb csapatok folyvást határsértést követnek el, csak hogy okot szolgáltatassanak a háborúra.

Román lapszemle.

Nagy ujságot mondunk, nem Bukarestből, Sofiából, Konstantinápolyból, hanem Brassóból. Na, mi lehet ez az ujság? Bizony mi! Hát a „Gazeta”, végre, valahára egy kicsit megemberelte magát. A mi lapunk, a „Gazeta” szerint elhatározta, hogy Brassóból magyar városnak kell lenni. Mai scii! De hát mikor lesz Brassóból a háromnyelvű városból, egy nyelvű az az magyar város? Azt jövendőli a „Gaz.”, hogy akkor, mikor a mi becsületes álnévünk a Czenket a fejetejére állítja s így irandjuk álnévünket Felsőczenki. Az ujság pedig ebben a dologban az, hogy a „Gaz.” most az egyszer megemberelte magát s álnévünket, legalább zárjel között, becsületesen kiírta. Ez is féljobbalás s mi az utókor számára ezt is idejegyezzük. Annyira azonban még nem ment, hogy lapuukat az ő becsületes nevének nevezze meg olvasóinak. Majd megjő ez is. Ne kívánjunk tőle egyszer Saulusból Paulust. Lassan a testtel! A mi már azt a félelmet illeti, hogy Brassóból idővel még magyar város lehet, mert ám maga a „Gazeta” fejezte volt ki egy tárczacikkében e feletti aggodalmát, hogy Brassóban a magyarság sohasem erősödik, hát ebben mi nem látunk lehetetlen-

nek; de sietünk kijelenteni, hogy mi egyáltalában nem félünk attól sem, ha Brassóból valaha román, avagy német város leend. Lehet, hogy valaha még a „G.” is magyar nyelven fog megjelenni »Erdélyi Híradó« czimen. Lehet, hogy a »Kr. Zeitung« is »Brassói Ujság« czimen fog megjelenni s akkor aztán három magyar lapja lesz Brassó városának, mert mi a miénknek örök életet óhajtunk. Lehet, a mit mi természetesen nem óhajtunk, de igen ók, hogy valaha Brassóban három német, avagy három román ujság lesz.

Ezek a lehetőségek mind előttünk állanak s nem olyan képtelenségek, mint az, a mit a „Gazeta” tőlünk kíván, hogy t. i. a Czenket a feje tetejére állítsuk. Ezt a munkát és ennek diesőségét, mi a Gazetától nem irigyeljük. Most meg a hipp-hopp hírével el Pozsonyba. El ott egy pánszláv ügyvéd, kit hazafiattal ténykedésért a pozsonyi diákok megmacskazenétek. Ért ám ehhez is a diák nép. »Ilyen kultúrát akarnak adni nekünk a kultur-egyletek? kérdezi a »Gazeta.« Soha se féljen a »Gazeta itt nálunk a macsenétől, ne fogja el e miatt már előre a Kaczezenjammer. Van azoknak a kultur-egyleteknek okosabb dolguk is annál, hogy a diákokkal szerepet cseréljenek. Sőt a magyar diákaink sem osztogatják olyan könnyen a »Bene merenti« érdemjeleket, ók is okosabb dolgon törnek éppen most fiatal fejeiket. Okosan teszi a »Gazeta« is, ha a román papoknak békét hagy; nem jó azokat pennahegyre venni. A »Gazeta« azt mondja, hogy a magyar lapok azon románjuk lelkészeket, a kik államsegélyért folyamodtak, elneveztek koldusoknak. Mi ezt magyar lapban nem olvastuk, a Gazetából olvastuk legelőbb; de ha találkozott olyan magyar lap, a mely ezt tette, nagyon helytelenül tette. Ha már a papokról van szó-beszéd, megemlítjük, hogy egy alkotmányos országban elhalasztanak összehívni az országgyűlést a törvény által megszabott három év alatt. Minő véleménynyel lenne, mit hisztek, a világ azon állam népéről, ha még sem mozdulna e nép és szót sem emelne alkotmányos intézményei védelmére? Vajjon nem azt vélné-e a világ, hogy ez a nép nem bír jogainak tudatával? Eleget mondottunk, hogy megértsenek Kérdezzük tehát még egyszer: a gör.-kel. román egyház vezérei mikor hiszik, hogy elérkezett a pillanat, hogy felszólaljanak és hogy mindenfelől sürögősen kérjék az egyházi kongresszus egybehívását.

A n.-szebeni »Tribuna« azt izeni, hogy ő feketé könyvbe írta és »tíne minte« azt, hogy Brassóban a soha nem létezett gör.-kel. román iparos-tanonciskolát bezárták. Nagyon okosan teszi, hogy ha kinevetteti magát még olvasói által is. Ő és egyedül ő tudja elképzelni, hogy miként lehet olyan iskolát bezárni, a mely sohasem létezett. El is képzeli, fenyeget is, már t. i. ha valaki megjájdne.

Hát még a magyar nagy száműzöttre menyire megharagudott a »Tribuna« azért, hogy Magyarországot magyarnak tartja s nem akarja nemzetiségi területekre feldarabolni, hanem azt minden áron fenntartani és erősíteni óhajta. Tudjuk, hogy nem tetszik néhány hóborító naciionalistának egy erős Magyarország, de ha már mi az ő izlésük után indulnánk csakugyan hamar elmondhatnánk: Finis Ungariae. Nem hallgathatunk azok tanácsára, kik hazánkban a Babel-tornya építését akarják majmolni. Nici odate!

Czenkalji.

Brassómegeye az országos kiállításon.

XXXII.

Ugyanezzel elismert tekintély a mértani rajzokról szólván, a többek közt azt mondja: »A brassói polgári fiúiskola a II. és III. osztály ábrázoló mértani rajzait állította ki. Igen csinosak és tiszták; — kiváltképen dícsérendő, hogy nagy méretekben vannak rajzolva. . . . A II. osztályban majdnem minden egyes ábrához a tanulók által készített kis minta van mellékelve kártyapapírból, mely összehajtogatva, az ábrázolt feladatot szemlélteti. Ebből következtethetem, hogy a brassói iskolánál az ábrázoló mértant nemcsak mint rajzanyagot szolgáltató disciplinát, hanem mint értelmet és képzeletet fejlesztő tárgyat tanítják. A kis minták rendkívüli hasznos voltát tapasztalatból ismerem, azért használatba vételüket minden kollegának melegen ajánlom.«

A térképrajzok az elemi iskolában megkezdett módszernek tovább folytatását képezik. Itt az I. osztályban már egy-két hosszúsági és szélességi kör segítségével és nagyobb pontossággal rajzoltatnak hazánk egyes vidékei, s a végén a részek egy egészszé foglaltatnak össze. A hegységeknek csupán iránya jeleztetik vonalok által a Seidlitz módszere szerint. Hasonló fokozatossággal alkotják össze a II. osztályban Európa részeiből az egészet s a III. és IV.-ben a többi világreszeket, de már színezett alapra s a valóságnak mindinkább és inkább megfelelő vonalzás és színezés által. E térképrajzokat is rendszer, tisztaság és gondos utánjárás jellemzi.

A díszes számtani köteteknek, melyek a leányiskola részéről kiállítva lettek, sehogys tudtuk megmagyarázni a hivatásukat. Házi vagy iskolai dolgozatoknak nem tekinthetjük őket, mert akkor mit keresne a példák közt a sok szabály. De talán tankönyvnek sem szabad tekintenünk, mert hát ezt nyomtatásban olcsóbban lehetne kapni. Annyit láttunk belőle, hogy nagy fáradsággal, rend- és tisztaság-érzékkel készültek; a kiállító testület bizonyára többet is fog látni.

A polgári leányiskola női kézimunka tanításáról csak elismeréssel szólhatunk. Ezen tárgynak módszerét úgy az elemi, mint a polgári leányiskolába egy mintakönyv képviselte, melyben fokozatos tanmenetben össze volt állítva az összes női kézimunka tananyaga az I. elemi osztálytól elkezdve a IV. polgári osztályig bezárólag. E könyv méltánylására legyen elég annyit felhoznom, hogy alig lehetett hozzájutni, egymásnak adták azt oly egyének, kik a tanulás komoly szándékával mentek oda. Nem egy hölgyet láttam, ki annak egész módszerét magával feljegyezte. De meg is látszik rajta, mert aligha éppen haza kerül. Ezen mintakönyvben feltüntetett különböző fokozat gyakorlati alkalmazását képviseli egy kézzel kötött alszoknyát egy horgolt párna és paplan-betét, egy pamlagpárna keresztkötéssel, egy asztalfutó Holbein technikával, egy férfi ing, hálókabát és női-ing kézen varrva, hasonló fehérművek gépvarrással s több darabb himzett tárgy és keretmunka.

A ruhaszabás és készítés bemutatására volt egy utczai ruba. Egy könyvben a fehérmű és ruházathoz szükséges schemák és rajzok voltak kiállítva.

A mint e rövid ismertetésből is látható, az elősorolt iskolák több évi tapasztalat és gondos megfigyelés alapján készült egységes tanterv szerint halad-

sait ő informálta ez iskola szükségességének eszméjében. Ő volt az is, ki ez ügyben az iparosoknak a szükséges utasításokat megadta, míg nem az iskola, amint tudjuk az 1882/3-ik iskolai évtől kezdve, a miniszter ur ő excellenciája által engedélyezettett. 1881-ben a brassói magyar iparos ifjak »Betegsegélyző-önképzőkörét« alakította meg, s ott tanításai, utbagazításai, s buzdító, lelkesítő munkásságai által igen tevékeny részt vett, s ezen testület ma több mint 200 taggal bír és hasznos társadalmi házagot pótol.

Mint családapa odaadó nyájassággal, kiváló figyelemmel és valódi szeretettel örködött gyermekei fölött, kik viszont a legnagyobb szeretettel csüngtek a szeretett, s örökre feledhetlen édes apán. S talán éppen ezért vala neki az övétől és az élettől való megválás oly nehéz és fájdalmas! Hisz ő, ki az emberilet déleiben, azon korban vala, melyben a hajfűrtök már őszülnek, s a férfi az életnek nemcsak örömeit, de minden szenvedéseit is megízlelte, tapasztalatból tudta, hogy: »Árva az árva, ha arany is kapufája!«

Ő csak pár évvel ezelőtt is, virágzó családját a jó, szép és nemes erkölcsökben rohamosan fejlődni látván, úgy érezhette magát, mint a földmivelő gazda, ki tavasz kikeltével látja, hogy a tél vetéseit nem rontotta meg, s a téren, melyet fáradságos munka által gondosan megmivelt, mindén újulni kezd; mint a kormányos, ki a kikötött megpillantja vagy a már ismert jelekből sejt, hogy nemsokára céljához közelit; mint az atya, ki gyermekeire néz, kik testben és lélekben szépen serdülnek; mint a tudós, ki oly igazságokat fedezett fel, melyek további vizsgálódásainak alapjául szolgálhatnak; mint a nemes keblű hazafi, midőn sze-

retett nemzetét haladni látja, s azon meggyőződés élhet lelkében, hogy nemzete az élet küzdterén, más szomszéd nemzetekkel megmérkőzhetik. Szóval ő boldognak érezhette magát! S pedig miben áll az embernek e látszólagos boldogsága? Hiszen meglehet, hogy a gazda a mezőn, mely most a reménynek zöldjében pompázik előtte, nem fog aratni; a reményekben oly gazdag apát, gyermekei még holnap elveszithetik; a hajós a közelgő parton nem találhatja azt, mit ott forró vágygyal keres, a tudós nagy felfedezéseit csak keserű csalódásnak ismerheti; s ki tudja, hogy vajjon az, mit nemzete erejének tartott a nemes keblű hazafi, nem volt e csak beteges izgatottság; s azon pillanat, mely nemzete tetőpontjának látszott lenni, nem e éppen a kezdete a süllyedésnek? S honnan van, hogy mégis minden ember örül az ilyen pillanatoknak? holott keserű tapasztalatokból tudja azt, hogy az emberilet sajkája az élet nagy tengerén szírtől szírtre hanyatva, a sirig, csak kéves nyugpontot találhat. Tapasztalatokból tudja, hogy mégis igaz a görög böles ezen állítása: »Halála előtt senki sem boldog!« Honnan van mégis annyi örömünk? Tan, mert emberi természetünkhöz tartozik reményleni s aztán keservesen csalódnai, csak azért, hogy a vesztett remény keservében újra, és ismét újra remélhessünk? . . .

A mi halottunk Csia Isván is ily lelki állapotok közt végezhette be életét, 1884. szeptember 13-án, 48 éves korában.

Szülőközségének keblében, szülei házában falai között, hol egykor az első napsugár oly nyájasan mosolygott rá, hol az anyai szeretet melegét legelőször érezte, hová a vidám gyermekkor számtalan emlékei visszavonzották, ott vonta a halál ellankadt szeméire

az örök-éj leg-űrűbb, sötét fátyolát. Ott láttuk gyász-ravatala körül, az aggott édes anya, a bánatos özvegy, a mélyen kesergő árvák és szerető testvér bánatos zokogásait. Ott láttuk a halott iránti tiszteletnek és kesergők melletti részvétnak tanujeleit a brassói állami iskolák férfi és tanító testületét. A 3 falusi tanítótestületet, valamint a brassói polgárikör, a dal-egylet és »Betegsegélyző« iparos ifju-ági önképzőkör számos tagu küldöttségeit. Azonkívül számos vidéki tanító társát és brassói jó ismerőseit az elhunynak. A brassói állami népiskolák tanítótestülete, valamint a brassói magyar polgárikör küldöttsége is, a benső kegyelet és részvét mellett, egy-egy díszes koszoruban hagyta emlékét végtisztességtételének. Hült tetemei a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai mellett, szeptember 15-én tetették az örökös nyugvó helyre; mely alkalommal, a brassói állami iskolák tanítótestületének a nevében, János Lajos érzékeny szavakban vett búcsút az elhunytól.

És most, midőn a tisztelt tanítótestület választmányának megköszönöm a tisztet, melyet e megbízatás folytán rám ruházni szives volt, — csak egy kéréssem marad hátra.

Kisérjük kedves halottunkat emlékezetben a sepsi szentiváni róm. kath. temetőben lévő sirjái, s ott, habár halottak napja ez évben már eltelt, szenteljünk neki pár perczet; világítsuk ki sirhantját érzelmeink tiszta fényével, s ezen fény mellett tegyük sirjára a szívünk halávirágaiból fűzött legdíszesebb, hervadhatlan koszorút, s visszatérvén mondjuk:

Nyugodj békében sírod mélyében!
Kedves halott pihenj, pihenj!

ak, az egyes tantárgyak egybevágó alakítására a különböző részleteknek, egy hatalmas egészszé foglalására, egy egységes cél felé irányítására különös gondot fordítanak. Látszik, hogy az iskolák tanítói egyenlőt és együttvéve hivatásuk ismeretének magaslatán vannak, Orbán Ferencz igazgató ur személyében oly szakértő vezetés alatt, mely e kiállítás alkalmával is kiemeltetésre érdemesítette magát. S minthogy ez iskolák a kebelükben lévő különböző elemeknél fogva mindnyájunk tulajdonát képezik vallás- és nemzetiségi különbség nélkül: örömmel adtuk azok ismertetését azon cikksorozatban, melyben megyénk anyagi és szellemi haladottságát, versenyképességét kívántuk a kiállítás szerzett tapasztalatok alapján ismertetni. — Vajha az elősorolt hiányok- és előnyökből egyaránt tanakodást merítve, nemes versenyre buzdulnánk s az anyagi és szellemi tevékenységnek újabb lendületet adva, együttesen munkálunk a költő e szavainak megvalósítását:

»Iry, tégy, csatázz, kinek mint hagyák az istenek,
Oltári a hazának hadd füstölögjenek!«

Vidéki élet.

Szathmár, 1885. november 10.

Most, midőn a szarvasmarha és sertés mesés árban vásárolható, a helybeli mészárosok sehogy sem kapták a magas hus árakat leszállítani, (1 kgm. marhahus 44 kr. disznóhus kgm. 48 kr.) minek következtében a város elite közönsége és más polgárok, a pényles viszonyokkal egyáltalán nem indokolható jelenlegi magas husárak által indítva, értekezletet tartott, ott a dolgot tövéről-hegyére megbeszélve, egy több tagból álló bizottságot azzal bízott meg, hogy egy „Husfogyasztó szövetkezet“ megalakítása végett pályázati íveket bocsásson ki, salapszabályt dolgozzon ki.

Néhány nap alatt 250—300 aláíró jelentkezett, a szövetkezet alakulófélben, az alapszabályok megteremtés végett a belügyminiszter urhoz felterjesztettek, a mészáros szerződés végett a pályázat kihirdetett, — (zárjel alatt megsugom, hogy az előkészületek, melyama alatt az összes mészárosok a husárak leszállítására felhivattak, de eredmény nélkül) s így mielőbb azon kedvező helyzetbe jutunk, hogy husszükségleteinket oly vállalkozónál szerezzük be, ki a fenforgó viszonyoknak megfelelő árban fogja a társasági tagok számára a húst mérni.

Vajjon Brassóban nem lehetne-e a mészárosokkal hasonló eljárást követni?!

A nagy-bányai járás derék szolgabírája a kulturmissionnak az által iparkodik minden tekintetben eredményt szerezni, hogy az összes néptanítók oklevelét megkövetelte, mely alkalommal azon sajnós meggyőződésre jutott, hogy 40 községben, 3—4 tanító birt a törvény által előírt tanítói oklevéllel. Szomorú állapot! Mert tetszik tudni, ez a járás a megye keleti részét foglalja magában, földét bércezes erdők (Máramaros hegyek) borítják. E járás 25,203 lakossal bír, melynek csak hatod része magyar, a többi babonára és pálinka-ivásra nagy hajlammal bíró műveletlen román.

Isteni szerencse, hogy a Dakoromanista bujtatók, a gyűlölet szellemét, ezen járás békés falusi lakossága közt még eddig nem terjesztették el.

Ezen járásban van Laczfalu 905 lakossal, hol a „Revista Catholica“ című lap szerzője dr. Lukács lakik. —

A város déli saomszédságában van egy 696 lelkeset számláló község: Amasz, melynek lakói tulnyomó részben oláhok.

Ezek a derék lakosok, hogy a halál irtó kaszáját 2 hónapig köztük nem mutatta, azzal hálálták meg a magyarok istenének, hogy a megye területén működő „Széchenyi-társulat“ tagjai sorába nagyon sokan beírók. —

A magyarnak nincsen párja kerek e világon, hogy még a halál, az a rut csontváz is gyarapítja tagjainak számát. D.—

Kulturegylet.

Az Alsó Rákos és Ágostonfalva közötti vasuti munkások alapítványa fejében 28 frt. 38 krt. vettünk. A derék adakozók következők: Bernáth Ármán 1 frt 50 kr. Bernáth Ábrahám 1 frt. Egy vadkacsa 60 kr. Takács István s B. 50—50 kr. Komsa Miklós p. ör. Nagy Sándor p. ör s Erenreich 40—40 kr. Huszár Károly 33 kr. Fehér Elek 30 kr. Foszler Ignác, Haas János, Mag János, Andre Mihály, Buzin Tamás, Pap András, Delepetro József, Derzsi Domatisna, Dekordy József, Csiskoti Tamás, Zamel Remino, Beke József, Bartalis Elek, Demeter Lajos, Timár János, Málnásy József, Kórody István, Ábrahám Lázár, Kálmán András, Csenes Zsiga, Bernáth Jakab s Horváth János p. ör. 20—20 kr. Pista István s Szabó András 15—15 kr. Kártya társaság 14 kr. Rigó Mihály, Oswald Mózes, Zing János, Rabinczky János, Égető István, Kovács József, Csatlós József, Mathé Todor, Vörös János, Szász András, Kovács István, Abel János, Gáspár Mihály, Sándor István, Gáspár András, Fitor András, Szép István, Balázs János, Biró András, Biró Miklós, Urák János, öreg Esztergályos György, Bokor Mihály, Urák István, Nago Samu, Fityor Miklós, Nyarady György, Cseke Károly, Feneky György, Feneky István, Nago István, Albert György, Haaz János, Gonda Gy., Antal József, Csatlós János, Esztergályos Mihály, Benkő Lajos, Bodor János, Szabó Miklós, Varga András, ifj. Szabó András, Body Mózes, Biró András, Magyar János, Rostás Mihály, Armankó György, Samu József, Sándor Zsiga, Csatlós Mihály, Biró Mózes, Lengyel Mózes, Bács János, Nyikula Ádám, Kozács István, Nemes András, Fekete Mihály, Kozács Mihály, Delepetro János, Jakab István, Manu Miklós, László János, Tomás György, Serbán János, Halmágyi Mihály, Gocsmár Dávid, Vonuj Sándor, Gyurky András, Salati Mihály, Kovács István, Toth Mihály, Merzán Mihály, Nemes József, Nago József, Csazó András, Biró Miklós, Fazekas György, Balog József, Csatlós András, Fazekas János, Andre Ádám, Szűcs István, Karácsony István, László József, Antal Tamás, Biró Mihály, Greicsa Lajos, Molnár Mihály, Balos János, Székely Mózes, László Mózes, Jordán György, Vancsa János, Ballos Mihály, Tomán György, Gyurky András, László István, Ballos István, Szűcs András, Gyurkis István, Andre Mihály, Garesán Ábrahám, Nemes Mihály, Bokor Ádám, Mucsá Samu, Kiss Ferencz, Antal András, Gyapjas István, ifj. Esztergályos György, Fodor Sámuel, Balázs József, Dániel Sámuel s Lajos, Fityor György, Rákossy András, Bolay Samu, Gyerkő János, Bokor Ádám, Pál János, Szabó József, Demeter Samu, Stefan Mihály, Szeila György, Csinta Sámuel, Gróza Áron, Armankó Miklós, Lovász György, Demeter József, Bogdy Pál, Halász György, Székely György, Bács Mihály, Gáspár Mózes, Csiky János, ifj. Csiky János, Esztergályos Mihály, Székely Ferencz, Lovász István, Birtalan Ferencz, Nagy Károly, Takács András, Kocsis Ferencz, Ohál Mihály, Szabó Mihály, Nemes István, Daky József, Dávid István, Csusz István, Biró Mózes, Ballos János, Balla Domokos, Huszár Mihály, Simonfy János és Pál György 10—10 krt; — Tikossy György, Nemes Zsigmond s Süttö József 9—9 krt; — Csaszó István, Molnár János, Gurguj Miklós 8—8 krt; — Vonuj Mihály s Csatlós András 7—7 krt; — Ráduj György 6 krt; — Szabó István, Kovács Mózes, Karácsonyi Ábrahám, Szakács Tamás, Halmágyi Péter, Lázár Dávid, Pánczél Mihály, Szabó György, Nagy András, Mezey János, Esztergályos Zsigmond, Cserna György, Zaty Mihály, Füzér János, Nagy József, Bács György, Pál György, Szabó János, Rákossy, Karicsy György, Bosokay Péter, ifj. Antal János, Pál András, Sándor Zsiga, Borbuj Sámuel, Csuczuj Miklós s Kosztó Sándor 5—5 krt; Sövért István s Sebestyén 4—4 krt.

A gyűjtés összes eredménye 28 frt 71 kr, a melyből a 33 kr postadíj levonásával 28 frt 38 kr érkezett szerkesztőségünkhez. Ez összeget már is át-szolgáltattuk egyetünk elnökségének. Ezen összeggel együtt az Alsó-Rákos és Ágostonfalva állomások közötti vasuti munkások gyűjtése 72 frt 99 kr. Éljenek a derék munkások!

A közönség köréből.)*

Nyilvános köszönet.

A „Brassói magyar dalegylet“ folyó hó 7-én Frank Lipót karnagy vezetése alatt tartott dal-estélye alkalmával közreműködött dr. Matyéka Károly főreál-tanodai tanár urnak, mint a ki művészies játékával az estély díszét nagyban emelte, ugyszintén azon kegyes adakozóknak, kik az egylet javára rendezett tonbolához adományokkal járulni sziveskedtek, Schmid Mariska k. a. és a „Dalegylet“ azon t. nőttagjainak, kik a sorsjegyek elárúsítása körül buzgolkodtak őszinte és szíves köszönetét fejezi ki a Dalegylet választmányá.

A fenni sorok kapesán van szerencsém az érdekeltek tudomására hozni, hogy a jelzett tombola bruttó bevétele a 2 frt 33 krnyi felülfizetéssel 123 frt 33 krt tett; melyből leszámítva 13 frt 50 krnyi kiadást a tombola a dalegyletnek tiszta jövedelmül 109 frt és 98 krt azaz: egyszázkinlecz frt és kilenczvennyolcz krt hozott.

Együttal tisztelettel kérem a következő számok u. m. 24. 223. 414. 431. 443. 487. 503. 602. 675. 676. 713. 714. 717. 739. 742. 763. 773. 778. 796. és 798. tulajdonosait, hogy folyó hó 16-án (9étfőn) d. u. 2—4 óráig nyeresmény tárgyaik átvétele végett az egylet helyiségében (Czérna-utca, Papp F. butoraktára fölött) sziveskedjenek jelentkezni.

Brassó, 1885. november hó 13-án.

Józsa Mihály, titkár-jegyző.

Helyi és vidéki hírek.

Egy tüzes tűzér. Paalen Mihály rendőr-legény csütörtökön nov. 12-én este az ó-brassói hosszú-utczában orjaron levén, a második kútnál látnát hallott, s odasietett. Több szolgáló leány egy tűzér legény által bosszantva és szidalmazva, hiába lármázott, hogy ez ne bántsa őket. A rendőr a törvény nevében békére intette a tűzért. de ez azt is csak annyira respektálta, hogy a rendőrt mellén ragadta és „Te akasz nekem

*) Ezen rovat alatt megjelent közleményekért nem vállal felelősséget a szerk.

parancsolni?!« kiáltással oldalfegyverét kihuzta és a rendőrnek fejét balfelén erősen megsebesítve elszaladt. Az ütés oly erős volt, hogy könnyen kettévághatta volna a rendőr fejét, ha véletlenül a rendőr nem a kemény uj posztókalapot hordja fején és a vágást némileg nem fogja fel. A tettes ellen a nyomozat megindított és biztos kitudására már remény van.

Hangverseny. A rom. kath. jótékonyági egylet hangversenye ma este fog megtartatni. Az estély igen élvezetesnek ígérkezik, felhívjuk reá a t. közönség figyelmét.

Az erdélyi ev. gyámintézet Vasárnap, f. hó 15-én d. e. tartja első közgyűlését a brassai magyar ev. templomban. Az ünnepély sorrendje: Reggel 8 s fél óra tájban gyülekezés a brassói ág. h. evang. magyar templomnál. Reggel 9 óra után ünnepélyes istentisztelet és pedig: Éneke a gyülekezetnek. Ünnepi szónoklat, tartja t. Örtel János krizbai ev. lelkész. A szónoklat közben a dalegyesület éneke. Ima, áldás. A dalegyesület éneke a Hymnust. A gyülekezet éneke. Ezt követi a közgyűlés, melynek tárgysorozata következő: Elnöki megnyitó beszéd. Az ideiglenes bizottság beszámoló jelentése. Tisztikar és bizottsági tagok választása. Indítványok. Három tag kiküldése a jegyzőkönyv hitelesítésére. A gyűlést közebed követi az »Európa« szálloda emeleti termében, melyre külön meghívás nem történt. Minden résztvevő szívesen láttatik.

Timon Sándor »Éjek és napok« című igen szép elbeszélés kötete már legközelebb szét fog küldeni az előfizetőknek. Előfizetéseket készséggel közvetít lapunk szerkesztősége. Egy kötet ára 1 frt.

Uj vasutak Erdélyben. A közlekedésügyi m. kir. miniszter gróf Bethlen Gábornak engedélyt adott arra, hogy Szászrégentől a tölgyesi szorosig vezető vasutvonalat építhessen fel s Horváth Gyula országgyűlési képviselőnek egy, a m. kir. államvasutak petrozsenyi állomásából kiindulva, Livázény, Alsó-Borbatény, Vulkán, Parosén, Lupény, Felső-Borbatény, Urikány és Hobiczány községek érintésével Nyakmezőig vezetendő rendes vágányu másodrendű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

Az állatorvostan hallgatók olvasó és önképzőköre Budapesten f. hó 11-én tartotta alakuló közgyűlését, melyen Kiss Adolf titkári jelentésének felolvasása után a választások ejtettek meg a következő eredményel: Elnöknek egyhangulag megválasztott dr. Thanhoffer Lajos h. igazgató. alelnöknek ifj. Sacsvay Béla, titkárnak Kiss Adolf, főjegyzőnek Vojnits Antal, pénztárnoknak Dely Elemér, gazdának Gencsy Béla és Schoppelt Henrik, könyvtárnoknak Körösi József és Albert Márton.

Megszökött rab. Bécsből távirják 11-iki kelettel, hogy Greffen Miksa orosz államtanácsos, a kit csalásért 5 évi börtönre ítelt a törvényszék s ez ítéletet csak tegnap erősítette meg a felső bíróság, az éjjel megszökött börtönéből. A legszigorubb fegyelmi vizsgálatot indítottak ez ügyben s a szökevényt keresik.

Ismertető jel borvirágos orr. Majer Jakab, egy budapesti szabócézég berlini képviselője, 9000 márka elsikkasztása után Berlinből megszökött. A berlini rendőrség körözvénye szerint Majer 46 éves és különös ismertető jele a — borvirágos orr. Elfogattot.

Nászutazás. Hoffmann Károly és neje budapestiek, háromkerekű veloczipéden mentek Olaszországba — nászutazásra. Megcsodálták őket.

Bányalégróbbanás történt Amerikába, Wilkesbarrenban, Dénes Titusz, Tamás József és Zelintzky Márton hazánkiai, a kik ott dolgoztak, megsebesültek.

Merényletek. Missouri államban, Szt. Louisban valami ismeretlen merénylők bombákat raknak a lövonatu kocsik alá; egy kocsit felrobbantottak, de szerencsére emberéletben kár nem esett.

Piaczi árak

Brassóban, 1885. november 13-án

Hozott iller	Buza	legszebb	6.20
		közepes	5.80
		vegyes	5.50
	Rozs	legszebb	3.90
		közepes	3.70
	Árpa	legszebb	2.60
		közepes	2.40
	Zab	legszebb	1.80
		közepes	1.60
	Törökbuza		3.00
Kilogr.	Kása		2.90
	Borsó		5.60
	Lencse		5.80
	Fuszulyka		3.50
	Lenmag		9.—
	Burgonya		.75
	Marhahus		—40
	Disznóhus		—44
	Juhhus		—28
	Faggyu (friss)		—30

Brassai piaci árfolyam.

Brassó, 1885. november hó 14-én.

Román papirpénz à 20 frankos	8.64 vétel	8.69 eladás
ezüstpénz à 20	8.60	8.65
Napoleon d'or (aranypénz)	9.94	9.99
Török lira	11.26	11.38
Orosz imperial	10.16	10.24
Arany	5.90	5.94
Orosz papirrubel	122.—	123.—

Felelős szerkesztő: Szterényi József.

Kiadótulajdonos: Alexi könyvnyomdája.

Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

